

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SÄKERHETSVAKT
2003**

Grunder för fristående examen

SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SÄKERHETSVAKT
2003

© Utbildningsstyrelsen 2004

Edita Prima Oy

Helsingfors 2004

ISBN 952-13-2261-6 (häft.)

ISBN 952-13-2262-4 (pdf)

DNR 21/011/2003

FÖRESKRIFT Iakttas som förpliktande

DATUM 7.5.2003

Giltighetstid
fr.o.m. 1.6.2003 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr 41/011/1996

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SÄKERHETSVAKT

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för specialyrkesexamen för säkerhetsvakt. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.6.2003 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmo­dellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS

Kirsi Lindroos

Undervisningsrådet

OLLI HAUTAKOSKI

Olli Hautakoski

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av specialyrkesexamen för säkerhetsvakt.....	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i specialyrkesexamen för säkerhetsvakt och grunderna för bedömningen	9
1 § Säkerhetsplanering	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	9
c) Mål och kriterier för bedömningen	10
2 § Säkerhetslagstiftningen	11
a) Krav på yrkesskicklighet	11
b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	11
c) Mål och kriterier för bedömningen	11
3 § Grunderna för bevakningsföretagsverksamhet och bevakningsarbetet	11
a) Krav på yrkesskicklighet	11
b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	12
c) Mål och kriterier för bedömningen	13
4 § Säkerhetsledarskap.....	14
a) Krav på yrkesskicklighet	14
b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	14
c) Mål och kriterier för bedömningen	15
5 § Säkerhetsteknik	15
a) Krav på yrkesskicklighet	15
b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	16
c) Mål och kriterier för bedömningen	16
6 § Datasäkerhet.....	18
a) Krav på yrkesskicklighet	18
b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	18
c) Mål och kriterier för bedömningen	19

7 §	Internationell säkerhetsverksamhet	19
	a) Krav på yrkesskicklighet	19
	b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	20
	c) Mål och kriterier för bedömningen	20
8 §	Företagsamhet	21
	a) Krav på yrkesskicklighet	21
	b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	22
	c) Mål och kriterier för bedömningen	22

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SÄKERHETSVAKT

1 § Examensdelarna

För att erhålla examensbetyg krävs godkänd prestation i följande obligatoriska delar:

- Säkerhetsplanering
- Säkerhetslagstiftning

samt tre av följande delar:

- Grunderna för bevakningsföretagsverksamheten och bevakningsarbetet
- Säkerhetsledarskap
- Säkerhetsteknik
- Datasäkerhet
- Internationell säkerhetsverksamhet
- Företagsamhet.

Den utbildning som krävs för att bli godkänd som ansvarig föreståndare vid bevakningsföretag har fastställts i 1 § av inrikesministeriets förordning om utbildning för ansvarig föreståndare och väktare vid bevakningsföretag (780/2002).

Enligt denna paragraf består utbildningen för ansvariga föreståndare av en undervisningshelhet omfattande tre delar som ingår i specialyrkesexamen för säkerhetsvakt. Dessa delar i specialyrkesexamen är säkerhetslagstiftning, grunderna för bevakningsföretagsverksamheten och bevakningsarbetet samt en valfri examensdel.

I enlighet med 20 § lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) kan den som har genomgått ovan nämnda utbildning med godkänt betyg samt uppfyller övriga krav som i lagstiftningen ställs på honom eller henne, bli godkänd som ansvarig föreståndare vid bevakningsföretag.

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SÄKERHETSVAKT OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

1 § Säkerhetsplanering

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till principerna och de vanligaste metoderna för säkerhetsplanering samt förstår principerna för säkerhetsplaner av olika nivå och med olika syften. Han eller hon känner också till kraven på lagstadgade säkerhetsplaner och innehållet i dem (t.ex. räddningsplaner i enlighet med räddningslagstiftningen). Examinanden känner till företags säkerhetsens olika delområden och förstår deras innehåll och betydelse. Han eller hon förstår planeringslogiken samt olika planeringskedan och deras betydelse och kan skaffa sig den information som behövs för respektive säkerhetsplan. Han eller hon kan göra utkast till säkerhetsplaner för olika skeden och instruera målorganisationen i frågor som har anknytning till säkerhetsplanering. Han eller hon kan uppskatta förhållandet mellan kostnad och nytta för olika säkerhetslösningar. Han eller hon kan på ett åskådligt sätt presentera sin säkerhetsplan för kundens representanter.

b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger i praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinandens utför ifrågavarande arbetsuppgifter i sedvanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om det arbete som valts inte uppfyller kraven i examensgrunderna i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan påvisa att examinandens kunskaper motsvarar kraven på yrkesskicklighet när det gäller såväl praktiska som teoretiska kunskaper som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinandens innehar det kunnande som krävs.

I samband med arbetsprestationerna kan bedömarna ställa kompletterande tillägsfrågor till examinandens. Examinandens behärskan av kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt som kan precisera

nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att bedöma sin egen prestation och motivera sina beslut.

Vid behov kan yrkesprovet utföras i flera delar eller på flera platser men dock så att kunnandet bedöms i den omfattning som kraven förutsätter. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han eller hon drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa sina kunskaper och färdigheter så att de utförs som rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Examinanden skall vid behov kunna motivera sin egen arbetsprestation på ett realistiskt sätt.

Prestationen är godkänd om examinanden

- känner till principerna och de vanligaste metoderna för säkerhetsplanering samt förstår principerna för säkerhetsplaner av olika nivå och med olika syften
- förstår planeringslogiken och processen för planering steg för steg och betydelsen av dess olika skeden
- kan skaffa sig information om respektive säkerhetsplanering och använda litteratur samt datanät för informationssökning
- förstår kundernas olika utgångspunkter och behov samt identifierar de vanligaste riskerna i samband med objektet
- kan kartlägga kundernas säkerhetsbehov och utarbeta en riskkartläggning åt uppdragsgivaren som inte omfattar affärsrisker och risker i produktionen (t.ex. arbetarskyddsrisker)
- kan göra upp ett utkast till en säkerhetsplan (t.ex. en räddningsplan) för en liten och/eller medelstor organisation (ett företag, en anläggning, ett ämbetsverk) utan teknisk specialplanering med beaktande av kraven som ställs på lagstadgade säkerhetsplaner
- kan bedöma planer och samarbeta med specialplanerare
- kan instruera målorganisationen om frågor i anknytning till säkerhetsplanering
- kan bedöma förhållandet mellan kostnad och nytta för säkerhetsplaner i olika företagsmiljöer samt bedöma vilken den optimala säkerhetsnivån för objektet är
- kan åskådligt presentera sin plan för kundens representanter.

2 § Säkerhetslagstiftningen

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till lagstiftningen som reglerar den privata säkerhetsbranschen samt övrig lagstiftning som till väsentliga delar har anknytning till denna bransch (vid arbetsuppgifter inom den privata säkerhetsbranschen gäller t.ex. strafflagen samt lagstiftningen om tvångsmedel och förundersökning). Han eller hon känner till de centrala delarna i skjutvapenlagstiftningen och lagstiftningen om eggvapen samt lagstiftningen om maktmedel och maktmedelsredskap. Han eller hon känner också till den viktigaste lagstiftningen som berör säkerhetsmyndigheterna (bl.a. lagstiftningen om polis-, räddnings-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna och deras uppgifter och befogenheter).

Examinanden känner till grunderna för det finländska rättssystemet och Finlands grundlag samt kan tillämpa det centrala innehållet i lagstiftningen om de grundläggande och de mänskliga rättigheterna. Han eller hon känner också till lagstiftningen om arbetsledar- och förmansuppgifter, såsom arbetarskydds- och arbetstidslagstiftningen samt grunderna för lagstiftningen om anställningsförhållanden och personsäkerheten. Han eller hon kan tillämpa lagstiftningen (vid behov genom att använda källmaterial) på arbetsuppgifter i praktiken och olika problemsituationer som förekommer inom säkerhetsbranschen. Han eller hon kan också motivera sina beslut i samband med ovannämnda situationer.

b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten kan påvisas med hjälp av simulerade arbetsprestationer och/eller intervjuer, teoriprov samt olika kombinationer av dessa. Före den slutgiltiga bedömningen skall examinandens ges möjlighet att bedöma sin egen arbetsprestation och motivera sina beslut.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen. Prestationen är godkänd om examinandens känner till lagstiftningen som förutsätts i kraven och kan tillämpa den på ett rätt/godtagbart sätt på praktiska arbetsuppgifter och i olika problemsituationer inom säkerhetsbranschen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinandens skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Vid behov skall examinandens kunna motivera sina beslut.

3 § Grunderna för bevakningsföretagsverksamheten och bevakningsarbetet

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till lagarna om privata säkerhetstjänster och ordningsvakter samt förordningarna i anslutning till dem inklusive centrala begrepp och definitioner. Han eller hon känner till tillståndsförfaranden och myndighetsanmälningar som gäller bevakningsföretagsverksamhet och upprätthållande av ordning. Han eller hon känner till god affärs-sed gällande bevakningsföretag och allmänna avtalsvillkor inom bevakningsbranschen och kan tillämpa dem. Han eller hon känner till vilka krav konsumentskyddslagstiftningens ställer i samband med produktion och marknadsföring av bevakningstjänster. Han eller hon kan handla rätt och framgångsrikt i sina kundkontakter.

Examinanden behärskar de uppgifter som ansvariga föreståndare vid bevakningsföretag har enligt lagstiftningen. Han eller hon känner till lagstiftningen om bevakningsföretagsverksamhet och väktarens arbete samt grunderna för bevakningsarbete och dess taktik. Han eller hon känner till miljön där bevakningsföretag och organisationer som själva idkar bevakningsarbete verkar så att han eller hon kan handleda och introducera arbetstagare i deras arbetsmiljö. Han eller hon känner till ordningsvaktens skyldigheter, rättigheter och verksamhetsområden samt kan handleda ordningsvaktens verksamhet vid olika objekt.

Examinanden behärskar goda serviceprinciper och kan handla rätt i konfliktsituationer. Han eller hon känner till lagstiftningen om väktarens och ordningsvaktens bruk av maktmedel och maktmedelsredskap. Han eller hon kan realistiskt bedöma användningen och behovet av maktmedels-, informations-, transport-, förstahjälps- och andra arbets- och skyddsredskap som behövs i väktarens arbete.

Examinanden känner till samarbetsparterna inom bevakning och upprätthållande av ordningen samt deras centrala uppgifter. Han eller hon förstår vilken betydelse bevakningen och upprätthållande av ordningen har för företagssäkerheten som helhet.

Dessutom behärskar examinandens det som förutsätts i examensdelarna *Grunderna i väktarens arbete* och *Grundkurs för väktare*.

b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger i praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinandens utför ifrågavarande arbetsuppgifter i sedvanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om det arbete som valts inte uppfyller kraven i examensgrunderna i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan påvisa att examinandens kunnande motsvarar kraven på yrkesskicklighet när det gäller såväl praktiska som teoretiska kunskaper som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinandens innehar det kunnande som krävs.

I samband med arbetsprestationerna kan bedömarna ställa kompletterande tillägsfrågor till examinandens. Examinandens behärskande av kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringsätt som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinandens ges möjlighet att bedöma sin egen prestation och motivera sina beslut.

Vid behov kan yrkesprovet utföras i flera delar eller på flera platser men dock så att kunnandet bedöms i den omfattning som kraven förutsätter. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han eller hon drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa sina kunskaper och färdigheter så att de utförs som rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Examinanden skall vid behov kunna motivera sin egen arbetsprestation på ett realistiskt sätt.

Prestationen är godkänd om examinanden behärskar det som förutsätts i examensdelarna *Grunderna i väktarens arbete* och *Grundkurs för väktare* samt dessutom

- känner till den centrala lagstiftningen om bevakningsföretagsverksamhet och upprätthållande av ordning
- kan tillämpa lagstiftningen som gäller de arbetsuppgifter den ansvarige föreståndarens har i bevakningsföretag
- känner till tillståndsförfaranden och myndighetsanmälningar i anknytning till bevakningsföretagsverksamhet och upprätthållande av ordning
- känner till god affärssed för bevakningsföretag och allmänna avtalsvillkor inom bevakningsbranschen och kan tillämpa dem
- känner till vilka krav konsumentskyddslagstiftningen ställer i samband med produktion och marknadsföring av bevakningstjänster
- behärskar praktiska förmans- och arbetsledaruppgifter såsom handledning av de anställda rörande deras arbetsuppgifter
- förstår kundernas olika utgångspunkter och behov
- identifierar de viktigaste riskerna i samband med objektet
- kan kartlägga kundens säkerhetsbehov
- kan utarbeta behövliga rapporter åt arbetsgivaren och uppdragsgivaren
- kan utarbeta väktarinstruktioner för olika uppdrag
- kan utarbeta uppdragsavtal
- kan realistiskt bedöma användningen och behovet av maktmedels-, informations-, transport-, förstahjälps- och andra arbets- och skyddsredskap som behövs i väktarens arbete
- känner till samarbetsparterna inom bevakning och upprätthållande av ordningen samt deras centrala uppgifter
- förstår vilken betydelse bevakningen och upprätthållande av ordningen har för företagssäkerheten som helhet.

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till vilka delfaktorer organisationens säkerhet består av och den helhet de bildar samt säkerhetsledarskapet som en del av organisationens styrsystem. Han eller hon känner till hur organisationens säkerhetsfunktioner organiseras och hur ansvaret fördelas. Han eller hon känner till vilken betydelse riskhanteringen har som en del av organisationens totalsäkerhet. Han eller hon kan planera, anskaffa och genomföra intern säkerhetsutbildning för organisationen samt bedöma och upprätthålla dess kvalitet.

Examinanden känner till teorin och målen för kvalitets-, miljö- och säkerhetssystemen som eventuellt kan användas i organisationen samt kan tillämpa dem i praktiskt säkerhetsarbete. Han eller hon behärskar ledarskap i praktiken (arbetsplanering och arbetsledning), är förtrogen med säkerhetsbranschens utbildnings- och examenssystem samt kan instruera personalen i säkerhetsfrågor. Han eller hon känner till lagstiftningen om arbetsavtal, arbetstid och semester samt de frågor som i allmänhet inverkar på uppgörandet av och innehållet i avtalet inom sin bransch eller på sin arbetsplats samt det lagstadgade samarbetsförfarandet. Han eller hon känner till det centrala innehållet i den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och arbetstagarens pensionslagstiftning.

Examinanden känner till arbetsgivarens och arbetstagarens centrala skyldigheter och rättigheter som ingår i arbetarskyddslagen samt branschens särdrag i arbetarskyddsfrågor, bl.a. de viktigaste och vanligaste personskydden samt deras betydelse för skyddandet av de anställda. Han eller hon känner dessutom till den centrala lagstiftningen om arbetslokaler och arbetsförhållanden samt arbetarskydd och de centrala säkerhetsföreskrifterna och -anvisningarna som hänför sig till dem (bl.a. försäkringsbolagens anvisningar om heta arbeten). Han eller hon känner till de myndigheter som ansvarar för övervakning av arbetarskyddet och vet hur de fungerar i praktiken. Han eller hon känner dessutom till de centrala delarna i lagstiftningen om samarbetsförfaranden på arbetsplatsen samt skyddsorganisationer och praktiska förfaranden i anslutning till dem på arbetsplatsen.

Examinanden känner till användningsområdena för myndigheternas säkerhetsutredningar samt förfaranden när säkerhetsutredningar ansöks och beviljas (lagen om säkerhetsutredningar).

b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger i praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinandens utför ifrågavarande arbetsuppgifter i sedvanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om det arbete som valts inte uppfyller kraven i examensgrunderna i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan påvisa att examinandens kunnande motsvarar kraven på yrkesskicklighet när det gäller såväl praktiska som teoretiska kunskaper som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinandens innehar det kunnande som krävs.

I samband med arbetsprestationerna kan bedömarna ställa kompletterande tillägsfrågor till examinandens. Examinandens behärskande av kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringsätt som kan precisera

nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att bedöma sin egen prestation och motivera sina beslut.

Vid behov kan yrkesprovet utföras i flera delar eller på flera platser men dock så att kunnandet bedöms i den omfattning som kraven förutsätter. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han eller hon drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa sina kunskaper och färdigheter så att de utförs som rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen. Prestationen är godkänd om examinanden behärskar det som förutsätts i kraven.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Examinanden skall vid behov kunna motivera sin egen arbetsprestation på ett realistiskt sätt.

5 § Säkerhetsteknik

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till de centrala begreppen i säkerhetsteknik, fastighetsteknik och strukturell säkerhet. Han eller hon känner till säkerhetssystemens funktionsprinciper och hur tekniken i säkerhetssystemen samt i larm- och bildöverföring lämpar sig för olika syften. Han eller hon känner till hela verksamhetskedjan från planering av utkast till underhåll av system samt förstår vilken betydelse kvalitet har i hela verksamhetskedjan. Examinande kan arbeta i en grupp som gör upp planer som gäller strukturell säkerhet och säkerhetsteknik för olika organisationer. Han eller hon kan bedöma anbudsbegäran och anbud totalekonomiskt.

Examinanden kan utarbeta behovskartläggningar och utkast till planer inklusive preliminära kostnadskalkyler som gäller tekniska och strukturella säkerhetslösningar för små objekt. Han eller hon kan bedöma planernas lämplighet för ifrågavarande organisations säkerhetsbehov. Han eller hon kan göra upp anbud som gäller säkerhetssystem inklusive funktionsbeskrivningar för små objekt. Han eller hon kan åskådligt presentera sitt anbud och sina planer för kunden.

Examinanden kan kombinera olika säkerhetstekniker så att de lämpar sig som säkerhetslösningar för olika slags organisationer. Han eller hon kan bedöma förhållandet mellan kostnad och nytta för olika säkerhetstekniska lösningar. Han eller hon förstår betydelsen av zonplanering i samband med övervakning av objekt och kan tillämpa den i praktiska säkerhetstekniska lösningar. Dessutom kan han eller hon beakta de problem som förekommer särskilt i stora system som gäller bl.a. falskt alarm (användarna), övervakning av områden utomhus (väderleksförhållanden, avstånd, belysning, vandalism) och underhåll (ansvarspersoner, serviceavtal). Han eller hon kan övervaka olika skeden av apparaturleveranser. Han eller hon förstår betydelsen av sekretess vid leverans av sådana system.

Examinanden kan göra upp funktionsbeskrivningar för system. Han eller hon kan använda system ändamålsenligt och säkert samt instruera målorganisationens personal i användningen av systemen.

Examinanden känner till lagstiftningen och myndighetsanvisningarna som gäller tekniska säkerhetssystem och sekretesskydd.

Examinanden kan i sitt arbete utnyttja branschmyndigheters och organisationers publikationer (direktiv utgivna av Finska Försäkringsbolagens Centralförbund och Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland samt Sähkötietyön ST-kortregister).

b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger i praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i sedvanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om det arbete som valts inte uppfyller kraven i examensgrunderna i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan påvisa att examinandens kunnande motsvarar kraven på yrkesskicklighet när det gäller såväl praktiska som teoretiska kunskaper som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden innehar det kunnande som krävs.

I samband med arbetsprestationerna kan bedömarna ställa kompletterande tillägsfrågor till examinanden. Examinandens behärskande av kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att bedöma sin egen prestation och motivera sina beslut.

Vid behov kan yrkesprovet utföras i flera delar eller på flera platser men dock så att kunnandet bedöms i den omfattning som kraven förutsätter. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han eller hon drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa sina kunskaper och färdigheter så att de utförs som rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Examinanden skall vid behov kunna motivera sin egen arbetsprestation på ett realistiskt sätt.

Prestationen är godkänd om examinandena

- känner till de centrala begreppen inom säkerhetsteknik, fastighetsteknik och strukturell säkerhet
- känner till funktionsprinciperna för säkerhetssystem och hur tekniken i säkerhetssystemen samt i larm- och bildöverföring lämpar sig för olika syften
- känner till övervakningssätten för system som gäller polisanmälan och funktionsprinciperna för detektorer, zonplanering och identifiering i passagekontrollsystem samt vilken betydelse videobevakningssystemens miljöförhållanden såsom belysning, överföringsteknik och objektiv har på bildkvaliteten
- känner till syftet med brandsektionering av fastigheter och funktionsprinciperna för brandlarm-, brandvarnar-, släcknings- och rökavlägsningssystem och olika branddetektorer samt räddningslagstiftningens centrala delar
- känner till hela verksamhetskedjan från planering av utkast till underhåll av system samt förstår vilken betydelse kvalitet och sekretess har för hela verksamhetskedjan
- kan totalekonomiskt bedöma anbudsbegäran och anbud som gäller säkerhetssystem
- förstår kundernas olika utgångspunkter och behov
- kan identifiera de vanligaste riskerna i samband med objekten
- kan kartlägga kundens säkerhetstekniska behov
- kan göra utkast till säkerhetssystem inklusive kostnadskalkyler
- kan bedöma planernas lämplighet för den ifrågavarande organisationens säkerhetsbehov
- kan göra upp anbud om säkerhetssystem inklusive funktionsbeskrivningar för små objekt samt åskådligt presentera sitt anbud och sina planer för kunden.
- kan kombinera olika säkerhetstekniker så att de lämpar sig som säkerhetslösningar för olika slags organisationer
- kan bedöma förhållandet mellan kostnad och nytta för olika säkerhetstekniska lösningar
- förstår de olika skedena i systemleveranser och deras betydelse och kan övervaka apparaturleveranser
- kan beakta eventuella problem i systemen och svårigheterna vid övervakning av områden utomhus
- kan ändamålsenligt och säkert använda system samt instruera målorganisationens personal i användningen av systemen
- känner till lagstiftningen om användningen av tekniska säkerhetssystem samt bestämmelserna om sekretess vid teknisk övervakning (bl.a. 24 kap. strafflagen) så att han eller hon kan tillämpa dem i sina arbetsuppgifter
- känner till lagarna och myndighetsföreskrifterna som gäller skydd av sekretess i arbetslivet och hantering av personuppgifter så att han eller hon kan tillämpa dem i sina arbetsuppgifter
- känner till säkerhetsnivåklassificeringar som gäller direktiv, objekt och apparatur samt direktiv utgivna av Finska Försäkringsbolagens Centralförbund och Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland samt Sähkötieto ry:s ST-kortregister och kan utnyttja dem i sitt arbete.

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till grunderna för och de centrala begreppen i datasäkerhet. Han eller hon känner till säkerhetsklassificeringen av data, principerna för dokumentssäkerheten samt de olika faserna i säker databehandling från skapande till förstörelse av data. Han eller hon känner till de faktorer som inverkar på diskretion, enhetlighet och användbarhet av data. Han eller hon känner också till riskerna med databehandling och förstår vilken betydelse de har för företagssäkerheten

Examinanden känner till grunderna i datateknik (datorer och deras kringutrustning) samt kan använda de vanligaste kontorsprogrammen. Han eller hon behärskar principerna och tekniken för att spara, lagra, säkra och förstöra data. Han eller hon behärskar grunderna för dataöverföring och känner till de olika riskerna med dataöverföring.

Examinanden känner till principerna för arbetslokalsäkerheten, mekaniskt skyddande av datateknisk apparatur samt betydelsen av strukturell och teknisk säkerhet vid skyddande av data. Han eller hon känner till de centrala delarna av lagstiftningen om data- och kommunikationsbrott och de vanligaste sätten att begå data- och kommunikationsbrott samt den centrala lagstiftningen om skydd av sekretess och datasäkerhet.

Examinanden kan utarbeta datasäkerhetsanvisningar för små objekt och presentera dem förstäligt för kunden samt instruera målorganisationens personal i att använda anvisningarna.

b) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger i praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinandens utför ifrågavarande arbetsuppgifter i sedvanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om det arbete som valts inte uppfyller kraven i examensgrunderna i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan påvisa att examinandens kunnande motsvarar kraven på yrkesskicklighet när det gäller såväl praktiska som teoretiska kunskaper som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinandens innehar det kunnande som krävs.

I samband med arbetsprestationerna kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinandens. Examinandens behärskande av kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinandens ges möjlighet att bedöma sin egen prestation och motivera sina beslut.

Vid behov kan yrkesprovet utföras i flera delar eller på flera platser men dock så att kunnandet bedöms i den omfattning som kraven förutsätter. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han eller hon drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa sina kunskaper och färdigheter så att de utförs som rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Examinanden skall vid behov kunna motivera sin egen arbetsprestation på ett realistiskt sätt.

Prestationen är godkänd om examinanden

- känner till grunderna för datasäkerhet samt de centrala begreppen
- känner till principerna för säkerhetsklassificering och dokumentssäkerhet
- förstår vilken betydelse dataklassificering har i en organisation
- känner till riskerna vid databehandling och förstår vilken betydelse säker databehandling har för företagssäkerheten
- känner till de olika faserna i databehandlingen från skapande till förstörelse av data samt förstår säkerhetens betydelse i olika faser av informationens livscykel
- förstår de mekaniska skyddsmetoderna för datatekniska apparater och principerna för utrymmesbevakning
- förstår principerna för och betydelsen av lagring och säkring av information samt behärskar lagring och säkring
- förstår att information skall hanteras säkert både innanför och utanför organisationen (bl.a. användning av telefoner samt användning och förvaring av bärbara datorer)
- känner till stadgandena om informations- och kommunikationsbrott (bl.a. strafflagen) samt lagstiftningen om skydd av sekretess och datasäkerhet
- förstår de olika utgångspunkterna för och behoven av uppdragsgivarens databehandling
- kan kartlägga uppdragsgivarens datasäkerhetsbehov och identifiera de vanligaste datariskerna i samband med objektet
- kan utarbeta ändamålsenliga och täckande datasäkerhetsanvisningar för små objekt och presentera dem förståeligt för kunden samt instruera målorganisationens personal i att använda anvisningarna.

7 § Internationell säkerhetsverksamhet

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till den privata säkerhetsbranschens internationella grundstruktur samt branschens samhälleliga betydelse. Han eller hon kan organisera genomförandet av enskilda uppdragsavtal med samarbetskontakter utanför Finland. Han eller hon kan på engelska assistera utländska samarbetspartners som utför arbetsuppdrag i Finland. Utöver att han eller hon kan söka upp och tillägna sig information på finska eller svenska kan han eller hon göra det på engelska från engelskspråkig litteratur och press.

Examinanden känner till de vanligaste riskerna och uppgifterna i anknytning till de arbetsuppgifter organisationers säkerhetsansvariga har inom den privata säkerhetsbranschens internationella samarbete, inklusive resesäkerhet. Han eller hon har en helhetsbild

av den aktuella säkerhetssituationen och de aktuella problemen inom EU och Finlands närområden med anknytning till den egna organisationens verksamhet.

Examinanden känner till den allmänna nivån på och uppbyggnaden av utbildningen inom den privata säkerhetsbranschen i EU:s medlemsstater. Han eller hon känner till EU:s allmänna principer som gäller fri rörlighet för personer, varor och kapital.

Han eller hon känner till säkerhetsbranschens centrala myndighetsorganisationer samt samarbetspraxis och -organisationer inom EU.

Examinanden vet också på allmän nivå hur den privata säkerhetsbranschens ställning och dess rättsliga reglering utvecklas och ändras inom EU och dess medlemsstater samt i Finlands närområden.

Examinanden förstår skillnaderna och de olika värderingarna i olika kulturer och medborgargrupper samt sätten att förhålla sig till individen och säkerheten.

b) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger i praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågasvarande arbetsuppgifter i sedvanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om det arbete som valts inte uppfyller kraven i examensgrunderna i en sådan omfattning att man på ett tillförlitligt sätt kan påvisa att examinandens kunnande motsvarar kraven på yrkesskicklighet när det gäller såväl praktiska som teoretiska kunskaper som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden innehar det kunnande som krävs.

I samband med arbetsprestationerna kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Examinandens behärskande av kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att bedöma sin egen prestation och motivera sina beslut.

Vid behov kan yrkesprovet utföras i flera delar eller på flera platser men dock så att kunnandet bedöms i den omfattning som kraven förutsätter. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han eller hon drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa sina kunskaper och färdigheter så att de utförs som rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden skriftligen besked om vilka delprestationer underkänts och vilka godkänts samt en redogörelse för varför prestationen underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Examinanden skall vid behov kunna motivera sin egen arbetsprestation på ett realistiskt sätt.

Prestationen är godkänd om examinandena

- känner till den privata säkerhetsbranschens internationella grundstrukturer samt branschens samhälleliga betydelse
- känner till de vanligaste riskerna och uppgifterna i anknytning till de arbetsuppgifter organisationers säkerhetsansvariga har inom den privata säkerhetsbranschens internationella samarbete, inklusive resesäkerhet
- har en helhetsbild av den aktuella säkerhetssituationen och de aktuella problemen inom EU och Finlands närområden med anknytning till den egna organisationens verksamhet
- kan organisera genomförandet av enskilda uppdragsavtal med samarbetskontakter utanför Finland
- känner till EU:s allmänna principer som gäller fri rörlighet för personer, varor och kapital
- känner till de centrala myndighetsorganisationerna i säkerhetsbranschen samt samarbetspraxis och –organisationerna inom EU.
- vet på allmän nivå hur den privata säkerhetsbranschens ställning och dess rättsliga reglering utvecklas och ändras inom EU och dess medlemsstater
- känner till den allmänna nivån och uppbyggnaden av utbildningen inom den privata säkerhetsbranschen i EU:s medlemsstater
- förstår säkerhetsbranschens centrala engelskspråkiga terminologi och kan förutom på finska eller svenska också på nöjaktig engelska samtala om vanliga säkerhetsarrangemang och -problem samt på engelska assistera utländska samarbetspartner som utför arbetsuppdrag i Finland
- kan ge råd och anvisningar åt sina anställda och kunder i säkerhetsfrågor på engelska
- kan söka upp och tillägna sig information om säkerhetsfrågor från engelskspråkig litteratur och press.
- har språkkunskaper i engelska som motsvarar minst färdighetsnivå 2 i allmänna språkexamina
- förstår skillnaderna och de olika värderingarna i olika kulturer och medborgargrupper samt sätten att förhålla sig till individen och säkerheten.

8 § Företagsamhet

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden vet vad arbetet som företagare förutsätter. Han kan bedöma sin företagsamhet och sin eventuella företagsverksamhet samt på vilka områden och hur han kan utveckla sina färdigheter som företagare. Han har en gedigen yrkeskunskap inom sin bransch och han förstår hur företagsverksamheten i branschen fungerar. Han kan granska branschen samt de möjligheter och risker som ansluter sig till att starta och utveckla ett företag i branschen. Han har de baskunskaper som behövs för att starta ett eget företag.

Examinanden känner till skillnaderna mellan de olika företagsformerna och vet vilka administrativa åtgärder som vidtas när man grundar ett företag. Han kan utveckla en konkurrenskraftig affärsidé tillsammans med sakkunniga och vet hur man använder affärsidén som grund för planeringen och förverkligandet av verksamheten. Examinanden vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser som företagsverk-

samheten kräver och han kan bedöma behovet av dessa resurser t.ex. när det gäller att starta det egna företaget.

Examinanden förstår att kundrelationerna och andra samarbetskontakter är en viktig del av en framgångsrik företagsverksamhet och har därför förutsättningar för att utveckla dessa kontakter. Examinanden känner till prissättningen av produkter och de viktigaste ekonomiska nyckeltalen. Han känner till den centrala lagstiftningen om företagsverksamhet. Han kan skaffa sig den information och de sakkunnigtjänster som han behöver både när han grundar företaget och i de olika skedena av företagsverksamheten.

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

I yrkesprovet bedöms

- examinandens värderingar och personliga förutsättningar att arbeta som företagare
- examinandens kunskaper och färdigheter i företagsamhet

När man planerar ett prov och väljer en miljö för provet är det viktigt att man försäkras om att det går att tillförlitligt mäta båda de ovanstående färdigheterna.

När man bedömer individuella faktorer är det viktigt att man beaktar examinandens förmåga att utvärdera sina egna färdigheter att fungera som företagare. Bedömningen baserar sig på självvärdering, jämförande bedömning i grupp och diskussioner med sakkunniga. Som arbetsredskap kan man använda t.ex. olika typer av samtal och analyser. Man bedömer inte om examinanden är en bra företagare eller inte, utan målet är att man bildar sig en uppfattning om personens företagaprofil. Genom att tolka sin företagaprofil kan examinanden självständigt eller tillsammans med sakkunniga göra upp en utvecklingsplan för att främja sitt eget arbete som företagare. De som deltar i bedömningen av denna studiehelhet skall ha kännedom om företagsverksamhet och företagsutveckling.

Kunskaperna och färdigheterna i företagsamhet bedöms på basis av verkligt arbete i anslutning till företagsamhet. Den centrala delen av provet är ett projekt om hur man startar en långvarig företagsverksamhet, där examinanden bearbetar sin företagsidé till en affärsidé. När examinanden bygger upp en fungerande affärsidé bör han mångsidigt granska verksamhetsmiljön speciellt ur en blivande företagares synvinkel inom branschen. Examinanden kan diskutera möjligheten att starta ett eget företag och frågor som berör detta med sakkunniga inom branschen.

c) Mål och kriterier för bedömningen

Målen för bedömningen:

- att bedöma de egna företagarfärdigheterna och planera utvecklingen som företagare
- att känna till vilka grundläggande färdigheter som behövs för att starta ett företag samt behärska centrala frågor i anslutning till detta
- att använda sakkunnigtjänster och utnyttja informationskällor

Kriterierna för bedömningen:

Examinanden vet vad arbetet som företagare kräver och vilka färdigheter som behövs för att lyckas som företagare. Examinanden kan analysera sina förutsättningar att arbeta som företagare och sina värderingar och på basis av dessa bedöma sin egen företagsamhet och göra upp en utvecklingsplan för sig själv som företagare. Han kan skapa lösningar för

företaget och samtidigt lita på sina egna bedömningar samt dra nytta av och värdesätta sin yrkesskicklighet.

Examinanden känner sitt eget yrkesområde och sin egen region samt kan granska framtidsutsikterna, möjligheterna och marknaden utifrån perspektivet att starta ett företag inom branschen.

Examinanden vet vilka olika sätt man kan överväga när man ämnar starta ett företag. Han känner till de vanligaste företagsformerna som används i Finland, de administrativa åtgärderna vid startandet av företag, hur man vanligen definierar ansvarsområden och löser behovet av resurser och risker för att kunna diskutera med sakkunniga om olika alternativ angående det egna företagets verksamhet. Han vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och andliga resurser som startandet av företagsverksamhet kräver och kan bedöma behoven av dessa ur den synvinkel man har då man planerar att starta egen företagsverksamhet. Han känner till de lagstadgade åtgärderna vid startandet av företagsverksamhet och vet varifrån man vid behov kan erhålla tjänster av sakkunniga för att fördjupa de kunskaper som behövs för att starta ett företag.

Examinanden kan utveckla en konkurrenskraftig affärsidé med sakkunnigas hjälp, förstår affärsidéns uppgift som arbetsredskap inom företagsverksamheten och vet hur man använder den som grund för planeringen och förverkligandet av verksamheten. När examinanden utvecklar affärsidén tar han hänsyn till efterfrågan och konkurrensen på marknaden samt olika specialiseringsfaktorer som är väsentliga för att verksamheten skall fungera.

Examinanden förstår att kund- och andra samarbetsrelationer är en väsentlig del av en framgångsrik affärsverksamhet. Han vet vad som utgör grunden för värderingarna beträffande upprätthållandet av kundrelationerna och andra samarbetsförhållanden och för verksamhetssätten som definieras i affärsidén i hans tilltänkta företag. Han har de färdigheter som behövs för att bygga upp och upprätthålla kund- och leverantörsrelationer samt andra nätverksförhållanden som är viktiga för verksamhetens fortlevnad.

Examinanden förstår vad en lönsam verksamhet grundar sig på och kan påverka företagets lönsamhet. Han kan tolka företagets bokslut bl.a. med avseende på kapital, förmögenhet, likviditet och resultat. Examinanden förstår principerna för kostnadsberäkning och vet vilka marknadsmässiga faktorer man också måste beakta för att kunna prissätta produkter förnuftigt. Examinanden kan göra en grov budget över inkomster och utgifter och kan söka information och sakkunnigtjänster för att lösa beskattningsfrågor som berör branschens företagsverksamhet.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/försäljning
Pb 380 (Hagnäsgatan 2)
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
myynti@oph.fi
www.oph.fi/svenska/bokhandel